

این مسئله شود مجبور میشویم که پس از دوسه ماه دیگر این کشتیها را بیهوشی بفرستیم
نایب رئیس - آقای وزیر مالیه تقاضای مجلس خصوصی کرده اند.
 مجلس خصوصی خواهد بود.
 (در این موقع عده اظهار کردند که در این خصوص اخذ رأی بشود.)

نایب رئیس - عده کافی نیست عده (۵۴) نفر است و باید (۵۷) نفر باشد.
آقامیرزا اسمعیل نوبری - عده آنها که بر خصی از مجلس رفته اند در جزو حاضرین محسوب دارند آنوقت عده کافی میشود.

نایب رئیس - اگر عدد آنها را منظور بداریم عده کافی می شود رأی آقایان چیست ؟
مؤتمن الملک - اگر بنا شود آنها را منظور بداریم فردا اینجا سی نفر بیشتر باقی نمی ماند.

نایب رئیس - پس رأی نمی گیریم میماند جلسه آتی - دستور روز پنجشنبه بقیه شور در راپورت کمیسیون بودجه راجع باصلاح کشتیهای خلیج فارس راپورت کمیسیون بودجه راجع بورات شهدا - راپورت کمیسیون بودجه راجع بمسئو (بن تان) بلژیکی - شور آخری در راپورت کمیسیون استقراض داخلی - مذاکره در خصوص حمل ماشین آلات تویخانه وغیره (مقارن غروب جلسه علنی ختم شد)

جلسه ۱۰۴

صورت مشروح روز شنبه سوم شهر جمادی الثانی ۱۳۲۸

مجلس یکساعت ونیم قبل از غروب خصوصی ومقارن مغرب علنی تحت ریاست آقای مستشارالدوله تشکیل گردید صورت مجلس روز سه شنبه ۲۸ شهر جمادی الاولی را آقای معاضدالملک قرائت نمود.

رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست ؟
دکتر علیخان - بنده میخواستم عرض کنم خوب بود در صورت نوشته میشد روز پنجشنبه مجلس نبود **رئیس** - معلوم است که بواسطه فوت مرحوم آقای سید ریحان الله طاب ثراه روز پنجشنبه تعطیل بوده و باین جهت مجلس منعقد نشده است .
 (آقای میرزا مرتضی قلیخان تلگراف جوابیه ذیل را که از لندن بعنوان آقای رئیس رسیده بود قرائت نمود)

طهران مستشارالدوله رئیس مجلس از اظهار تأسف صمیمی در موقع مصیبت عظیمی که نه فقط بملت انگلستان رسیده بلکه تمام عالم از این مصیبت متأثر شده اند از طرف مجلس مبعوثان بجنابمالی و مجلس شورا تشکرات خود را اظهار میدارد رئیس مجلس مبعوثان (صمیمی ولیام لودز) تلگرافی از هیئت تجار و ملاک زنجان بتوسط آقای شیخ ابراهیم زنجانسی رسیده بود قرائت شد که بواسطه اقدامات فوق العاده آقای آصف الدوله در نگاه داری عرض و ناموس نفوس اهالی و جلوگیری از سوء قصد اشراک باوجود معرک داخلی وعدم مساعدت اسباب در بدو ورودشان باوجود ورود قزاق روس نوعی اسباب آسایش اهالی فراهم شده است که امروز محض افتخار اهالی خمه خودشان را می توانند بوجود مسعود ایشان خوش بخت ترین اهالی ایران محسوب بدارند و عموماً رطب اللسان به

دعای اعلیحضرت همایونی و اولیای امور و ذوات مقدسه نمایندگان اشتغال دارند و ضمناً استدعا کرده بودند توجه مخصوص هم در استرداد اموال منتهوبه اهالی خمه که در این چند روزه انقلاب از اشراک شده بفرمایند که مایه مزید امیدواری و دعاگویی اهالی و عبرت اشراک و معرک داخلی بشود .

آقای شیخ ابراهیم زنجانسی - چون هر کسی خدمت کرد باید تشکر کرد و آقای آصف الدوله خیلی خدمت کافی کرده است و چنانچه بما مینویسند رئیس نظمیه آنجا هم خیلی در این مورد خدمت کرده است یک رشد السلطنه هم هست که او هم خیلی خدمت وزحمت کشیده از اقدامات و خدمات اینها هم باید تشکر کرد .

(راپورت کمیسیون عریض قرائت شد مشعر بر اینکه آقای آقامیرزا محمد صادق اظهار داشته اند که اعضاء برای کسالت حضرت حجة الاسلام آقای میرزا سید محمد استعمام آب گرم تجویز کرده اند و چون کسی را برای مواظبت وجود محترم آقایان نداریم لابد کم از برای مواظبت ملازم ایشان باشم باینجهت تمام مدت تابستان را مرخصی میخواهم و حقوق این مدت را هم تقدیم مجلس مینمایم عقیده کمیسیون این است که دو ماه بایشان مرخصی داده شود که بامر خصی سابق سه ماه باشد و حقوق این مدت را هم کمیسیون تصویب میکند که بایشان داده شود دیگر اینکه قوام الاسلام خراسانی هم دو ماه مرخصی خواسته اند کمیسیون تصویب نکرده است)

رئیس - اینجا دو مطلب است .

حاجی میرزا آقا - بنده میخواستم از کمیسیون سؤال کنم که این تبعیض یعنی چه بیکی اجازه میدهند و بعد امتداد میخواهند تصویب میکنند و دیگری اجازه میخواهد و باو اجازه نمیدهند .

ادیب التجار - کمیسیون تبعیض مینماید فقط بملاحظه اینکه وجود آقای حجة الاسلام آقای آقامیرزا سید محمد طباطبائی خیلی مفتنم و محترم است در ابتدا در این اساس مشروطیت خیلی زحمت کشیده اند و همه قسم حق دارند و حالا کسالتی پیدا کرده اند کمیسیون تصور کرد که مجلس همه قسم در رفع کسالت ایشان مساعدت خواهد کرد و چون ایشان یک نفر پرستار و موظب صحیحی بجز آقای آقا میرزا سید محمد صادق طباطبائی ندارند این است که کمیسیون تصویب مینماید که مرخصی بایشان داده شود و یقین داشت که مجلس هم تصویب خواهد کرد و در خصوص حقوق ایشان هم کمیسیون نظرات خود را نمود بیهیله ملاحظات غارج و داخل رأی کمیسیون این شد که حقوق این مدت مرخصی بایشان داده شود .

دکتر علیخان - بنده میخواستم عرض کنم چون مدتی بود که معالجات ایشان بودم اطلاع دارم در اینخانواده کسی را مثل آقای آقا میرزا محمد صادق ندارند که مواظبت ایشان را نمایند باینجهت لازم میدانم که این اجازه داده شود و در خصوص حقوقشان هم عقیده بنده این است که باید داد بجهت اینکه اینها چیزی ندارند و این بکنوع رعایتی است .

رئیس - رأی میکشیم در قسمت اول از راپورت کمیسیون عریض و مرخصی - اول راجع بر خصی و حقوق آقای آقامیرزا محمد صادق هر کس با راپورت کمیسیون عریض و مرخصی موافقت دارد و رأی میدهد

که دو ماه بایشان مرخصی داده شود و حقوق مدت مرخصی هم بایشان برسد قیام نمایند (اغلب قیام نمودند و با اکثریت تصویب شد)

رئیس قسمت دیگر راجع است بآقای قوام الاحلام که کمیسیون تصویب نمیکند مرخصی ایشان را لکن لازم است بمجلس اطلاع بدهم که امروز ایشان مرخصی بمجلس نوشته بودند و اظهار کرده بودند که اگر این اجازه تصویب نشود مجبور باستعفا خواهد بود .

میرزا الملک - بنده عقیدتم این است که در این راپورت رأی گرفته نشود تا اینکه و کلا خودشان با ایشان ملاقات نمایند و مذاکرات بکنند و بعد نتیجه را بمجلس اطلاع بدهند و رأی گرفته شود .

متین السلطنه - در متمم راپورت کمیسیون فوق العاده که بتوسط شاهزاده اسدالله میرزا گفته شد از طرف کمیسیون لازم میدانم چند کلمه گفته شود ولی خیلی بطور اختصار چون هنوز آن نتیجه مطلوبه را کمیسیون نگرفته است اینست که این راپورت موافقت خواهد بود - این خیلی واضح است که از برای نجات یک مملکت یک قوه مجریه لازم است یعنی اگر بنا بشود قوانین وضع شود آنها بموقع اجرا نمایند معلوم است هیچوقت ممکن نیست امورات آن مملکت بمجرای صحیحه نیفتد اگر چه بر حسب ظاهر این مملکت یک قوه مجریه داشته است ولی بدبختانه بواسطه بحرانیهای عسیده و موانع بسیاری که این کابینه در پیش داشته است هیچیک از قوانین موضوعه مجری نشده و قوای مملکت معوق و معطل مانده است باین جهت لازم بود که خاتمه باین بحران داده شود این بود که آن کمیسیون فوق العاده بواسطه شرفیاب شدن حضور حضرت اقدس آقای نایب السلطنه یک راپورتی از اعمال خودشان دادند و نتیجه آن راپورت در آنروز این شده بود که مجدداً آقای نایب السلطنه اعضای آن کمیسیون را بخواهند با حضور کابینه سابق داخل مذاکرات شده نتیجه را اطلاع بدهند از آنروز بیمه این هیئت از طرف آقای نایب السلطنه احضار نشده اند لیکن آقای مستشارالدوله رئیس را در روز چهارشنبه احضار کرده اند و نتیجه را بکمیسیون و مجلس پیغام داده بودند که خاطر آقایان از این پیغامات مسبوق است و حاصل آن این بود که بمناسبات اطمینانی که نسبت باین کابینه دارند در صورت انفصال این کابینه شاید آن اطمینان در حق دیگری حاصل نشود اقرار باید کرد که در ضمن این مذاکرات مشهود بود که حضرت اقدس آقای نایب السلطنه یک نوع اختلافی را در این کابینه حس میکنند باین واسطه لازم می دانستند برای اینکه رفع این اختلافات در کابینه بشود یک اقدامات جدیدی بشود و خیلی شایق بودند که مجلس همراهی بکند یک کابینه معتدله همگی بتوسط همین دوسر دار که خیلی خدمت کرده اند تشکیل شود این بود که آقای نایب السلطنه بتوسط کمیسیون مخصوصاً از مجلس خواهشمند شدند که بواسطه همین دوسر دار محترم کابینه جدید تشکیل شود و رفع اختلافات شده باین بحران خاتمه دهیم نتیجه این شد که در جلسه خصوصی امروز حضرت سجدار و حضرت سردار احمد آمده اند و

اظهاراتی فرمودند که خاطر آقایان نمایندگان معترم از اظهارات ایشان بخوبی مسبوق است و ما می توانیم از آن اظهارات امیدوار شویم که می توانند يك كابينه صحیحی تشکیل بدهند ولی بواسطه موانع و اشکالاتی که در پیش داشته اند از برای رفع آن موانع و رفع پاره جزئیات و اختلالاتیکه تا بحال حاصل شده است خواسته اند که کمیسیون تشکیل شود تا آنکه در آنجا مذاکره کرده نتیجه را ثانیاً به مجلس بیاورند اینست که کمیسیون هنوز اقدامات خود را تمام نکرده و بر حسب تقاضای این دو سردار معترم اگر صلاح میدانند مجدداً همین کمیسیون در اقدامات خود مداومت کرده و رفع اختلاف نموده و تشکیل يك كابينه متحد هم مسلکی بدهیم و اگر صلاح میدانند يك کمیسیون جدیدی انتخاب شده برای اینکه این مشکلات را بطور مفصل مذاکره کنند و چاره جوئی نمایند ولی گمان میکنم که مجلس تصویب خواهند کرد کمیسیون سابق مشغول باشند که اقداماتشان بجائی منتهی شود.

رئیس - رای میگیریم در اینکه بنا بر تقاضای سردارین کمیسیونی که حالا فرمودند مشغول مذاکره باشد تا اینکه از اقدامات خودشان نتیجه بگیرند هر کس با این رای موافقت دارد قیام نماید (اغلب قیام نکردند).

رئیس - چون اکثریت بعمل نیامد باید تجدید انتخاب شود.

معزز الملک - بعقیده بنده این اکثریت بعمل نیامد نه برای این بود که عده دیگری انتخاب شوند بلکه این عده که قیام نکردند و من هم یکی از آنها بودم هیچ عقیده بانتخاب ندارند بجهت اینکه وقتی مکرر در مکرر کار را اقدام کردند و نتیجه نگرفتند باز همان کار را مکرر نمودن بنده نمیدانم چه نتیجه خواهد داشت.

حاجی آقا - بنده گمان میکنم بعد از مذاکرات در مجلس خصوصی و قراریکه داده شد که اینکار باید خاتمه داشته باشد گمان میکنم هیچ امری تصویب نمیکند که اینمطلب همینطور خشتی بماند و در آخر مجلس هم قرار بر این شد کمیسیون بنشیند بجهت رفع موانع گفتگو کرده معظورات را بکلی مرتفع سازند و اینکه اکثریت نشد که کمیسیون سابق مشغول کار باشد برای این بود که تجدید انتخاب شود و الا بنده گمان نمیکنم هیچکس تصویب کند اینمطلب خشتی بماند.

متین السلطنه - آن اشخاصیکه رای نداده اند از برای این کمیسیون نمیدانم برای چه رای نداده اند اگر مقصود ایشان این بوده که تجدید انتخاب شود يك مطلبی است ممکن است که يك کمیسیون دیگری انتخاب شده مشغول مذاکرات شوند و این دو مورد هم تقاضای يك کمیسیون کرده اند اعم از اینکه این کمیسیون باشد یا يك کمیسیون دیگری اما اینکه هیچ کمیسیون انتخاب نشود و این کمیسیون هم مشغول کار نباشد این را بنده ملتفت نمیشوم.

منتصر السلطان - گمان بنده این است که نمایندگان که رای نداده اند مقصودشان این بوده است که خود مجلس در این باب مذاکره کرده این بحران را مرتفع نمایند نه اینکه کمیسیون مذاکره کند و در همین مجلس هم ممکن است مذاکره شود.

رئیس - اینجا گویا مطلب درست معلوم نشده این مطلب موضوعی ندارد که مجلس مذاکره کند کمیسیون اظهار کرد که بواسطه موانعی که در پیش است اگر مجلس صلاح میدانند مشغول مذاکره بوده این کار را بانجام برسانند و اگر صلاح می دانند کمیسیون جدیدی انتخاب نمایند **معزز الملک** - بنده دوباره عرایض خود را

تکرار می کنم و برخلاف رای حاجی آقا هستم که آنهایکه رای نداده اند و تصویب نکرده اند کمیسیون دیگری انتخاب شود بلکه چون معتقد بکمیسیون نبوده در این کمیسیون که انتخاب کرده اند نتیجه ندیده اند این بود که رای نداده اند و گمان نمیکنم اگر ثانیا هم رای گرفته شود باز هم رای بدهند و اینکه آقای حاجی آقا می فرمایند پس مامیل نداریم باین مطلب خاتمه داده شود اینطور نیست ما خیلی میل داریم بخاتمه دادن اینکار ولی شما تصور می کنید که خاتمه دادن باین کار فقط از راه کمیسیون است یعنی بهین است که يك عده انتخاب شدند و نشستند و مذاکره کردند این کار تمام خواهد شد ولی شخص بنده در این اواخر بواسطه تجربیات منکر دو کار شدم یکی منکر این کمیسیونها که انتخاب میشود و هیچ نتیجه گرفته نمی شود و یکی منکر مجلس خصوصی شدم بجهت اینکه مانمانده همین ملت هستیم و می بینم که يك ترتیب و رفتار بدی را اتخاذ کرده ایم کارهای جزئی را از قبیل طرح لوایح قانونی و امتیازات و پیشنهادهای در مجلس مذاکره نمی کنیم و در يك چنین مطالب مهمه که آسایش عموم در آن است در مجلس خصوصی مذاکره کرده و بموکلین خودمان اطلاع میدهم که مشغول چه کاریم و شاید در این بینها آنها که بی غرض میباشد یا بگویند که مجلس هیچ فعالیت ندارد یا بگویند در خیال کارهای اساسی مملکت نیست و اینکارها را نمیدانم برای چیست عقیده بنده اینست که ما کارهای اساسی خودمان را مرتب میکنیم و در مجلس علمی مطرح نمایم تا اینکه موکلین ما چه در طهران چه در ولایات و غیره بدانند که وکلای آنها مشغول بکارها هستند و معایب از کجاست و ناشی از چیست و اگر این مسئله را اقدام کنیم یعنی بکفدری کارهای مملکتی را از خود اهالی مخفی نداریم تصور میکنم که کارها بهتر اصلاح شود و جلوی بعضی شبهات گرفته شود و اینکه آقای متین السلطنه می فرمایند پس بجهت شکل باید اینکار خاتمه پذیرد بنده يك شق ثالثی در نظر دارم و آن اینست که این کمیسیون را انتخاب میکنیم که با وزراء مذاکره کنند و ببینند علت بحران چیست و موانع آن از چه راه است و موانع که نیست بنده عرض میکنم آلا ن وزراء بیایند و در مجلس علمی اظهار بدارند که موانع چیست تا اینکه نمایندگان رفع نمایند و الا بنده شخصاً تصدیق نخواهم کرد کمیسیون دیگری از برای اینکار انتخاب شود و یا در مجلس دیگری مطرح شود.

رئیس - این عقیده شما برخلاف قانون اساسی است هم مجلس خصوصی و هم کمیسیون انتخاب آن موافق قانون اساسی است.

معزز الملک - بنده اعتقاد ندارم.

رئیس - عقیده شما قانون را تغییر نمی دهد.

حاجی سید ابراهیم - بنده در موضوع رای گرفتن که کمیسیون سابق مشغول کار باشند خیلی حیرت دارم برای اینکه ما این کمیسیون را انتخاب کردیم که نتیجه از کار خودشان بگیرند دیگر ثانیاً برای آن رای گرفتن نمیدانم بجهت ملاحظه است.

وکیل التجار - بنده اولاً خیلی متحیرم پس از اینکه يك رای داده شد چرا باید آنقدر مذاکره کنیم که چرا رای دادیم یا ندادیم و گمان میکنم هیچ مذاکره در این مسئله لازم نباشد این کمیسیون که سابق انتخاب شده بود برای يك مسئله دیگری بود تا يك اندازه هم کار خودشان را کردند و آنهایی که میگویند که ما رای ندادیم برای این بود که بکمیسیون عقیده نداریم بنده عرض میکنم ابداً همچو چیزی نیست بجهت اینکه بنده هم یکی از آن اشخاصی هستم که رای ندادم و عقیده ندارم فقط احتمال می رود آنهایی که رای نداده اند ۱۲ نفر را زیاد دانسته و برای این که بشود زودتر نتیجه گرفته شود (۶) نفر کافی میدانند و اینکه گفته شد مجلس خصوصی نباید تشکیل شود این عقیده مخالف قانون اساسی است و ابداً نمیتوان گفت که مجلس خصوصی نباید بشود و ثانیاً بنده عرض میکنم که بعضی مطالب است که گاهی پیش می آید که باید اولاً در مجلس خصوصی مطرح شده و رای گرفته شود بعد از آن در مجلس علمی مطرح فرار داده و اولاً ممکن نیست که هر مطلبی را ابتدا در مجلس علمی موضوع مذاکره فرار بدهیم.

وکیل الرعایا - بنده میخواهم عرض کنم که این قانون اساسی برای این مملکت نوشته شده است یا برای مملکت دیگری چون بنده بعضی مذاکرات کوچک کوچک از عقب سر می شنوم که سایر آقایان نمیشنوند اگر این قانون برای این مملکت نوشته شده است که در اصل (۳۴) مینویسد (رئیس مجلس میتواند بر حسب لزوم شخصاً یا بخواهش ده نفر از اعضاء مجلس یا وزیر اجلاسی معمرانه بدون حضور روزنامه نویس و تاشاچی یا انجمن معمرانه مرکب از عده منتخبین از اعضاء مجلس تشکیل بدهد که سایر اعضاء مجلس حق حضور در آن نداشته باشند لیکن نتیجه مذاکرات انجمن معمرانه وقتی مجری تواند شد که در مجلس معمرانه با حضور سه ربع از منتخبین مطرح مذاکرات شده با کثرت آراء قبول شود اگر مطالب در مذاکرات انجمن معمرانه قبول نشد در مجلس عنوان نخواهد شد و مسکوت عنه خواهند ماند) اگر این قانون مال این مملکت است پس چرا ما میخواهیم برخلاف عمل کنیم.

معزز الملک - بنده مجبورم که دو کلمه توضیح عرض کنم بنده عرض نکردم که رئیس مجلس یا وزرا حق ندارد مجلس خصوصی نمایند عرض کردم نمی شود هر روزه این ترتیب را اتخاذ کرد و برای هر مطلبی جلسه خصوصی تشکیل دادمتن هم زمانی که این ماده را می نوشت مقصود او مطالب مهمه اساسی مملکتی بوده است البته برای مطالب اساسی مملکتی باید در موقع لزوم جلسه خصوصی

تشکیل نمود و باید اسرار محرمانه بماند ولی چنانچه عرض کردم بازم مکرر می کنم هر روز از برای بعضی صحبت ها جلسه خصوصی نمودن بقیه بنده صحیح نیست و بکلی برخلاف آن هستم .

رئیس - ولی این توضیح شما هیچ بکار نخواهد خورد و رئیس حق دارد در هر موقعی که لازم بداند جلسه خصوصی تشکیل بدهد و هر وقت رئیس مجلس را خصوصی کرد معلوم می شود در این موقع مجلس خصوصی لازم بوده است و شما نمی توانید این حق را از رئیس مجلس بگیریید مگر وقتی که قانون اساسی و نظامنامه داخلی خودتان را تغییر بدهید مگر اینکه بگوئید رئیس نمی تواند موضوع مجلس خصوصی را تمیز بدهد آن وقت می توانید در همان ساعت آن رئیس را تغییر بدهید (در این موقع آقای رئیس از پارلمان بیرون تشریف برده و پس از چند دقیقه مراجعت فرمودند)
رئیس - وزیر يك کمیسیون تقاضا کرده است و بموجب نظامنامه داخلی نمی توانید ندهید حالا بکمیسیون سابق اعتماد دارید همان را تصویب کنید اعتماد ندارید کمیسیون دیگری انتخاب کنید آن اشخاصیکه مساعدت دارند و می خواهند همین کابینه مشغول کار شوند نمی دانم این چه نامساعدتی است که از تشکیل يك کمیسیون هم مضایقه می نمایند .

آقای شیخ اسمعیل هشترودی - عقیده من این است که آنها بیک رای نداده اند کمیسیون سابق مشغول مذاکره باشد تا نتیجه حاصل نماید فقط بجهت این نبوده است که بآنها اعتماد نداشتند و عقیده شان این نبوده است که کمیسیون جدید تشکیل شود بلکه مقصودشان این بوده است که خواسته بودند در مشاوره هم مداخله نمایند .

رئیس - خیر عجالة آنها گفته اند که بعضی موانع و مشکلات در پیش داریم و تقاضا کرده بودند يك کمیسیون تشکیل شود که در آنجا مذاکراتی نمایم بلکه موفق شویم بچاره جوئی (گفتند صحیح است کمیسیون جدید تشکیل شود و رقه رای توزیع شد گفته شد عده اعضاء چه اندازه خواهد بود)

رئیس - شش نفر عجالة کافی است .
اسدالله میرزا - بنده می خواستم عرض کنم چون ما يك عده هستیم که در عدلیه مشغول کاریم نمی توانیم در این کمیسیون عضویت داشته باشیم یعنی بنده يك نفر که نمی توانم و مزدورم موزع اوراق رای را اخذ نموده و آقای حاج میرزا رضا خان برای استخراج آراء بقرعه . آقایان حکیم الملک صدر العلماء صدیق حضرت را معین نموده اند گفته شد بیرند در اطاق دیگر استخراج نمایند .

رئیس - خیر اوراق رای در همین جا روی میز باشد فقط حال يك رای میگیریم و مجلس را ختم میکنیم بعد آقایان مشغول استخراج شوند . [پس از احصاء معلوم شد عده برای رای گرفتن کافی نیست باین واسطه اخذ رای نشد]

رئیس - موضوع مذاکرات روز سه شنبه شور ثانوی در راپورت کمیسیون استقراض داخلی راپورت کمیسیون بودجه راجع باصلاح کشتیهای خلیج فارس فقط رای خواهیم گرفت ابضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع بورات شهدا ابضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع بمسبو (بن تان) بلژیکی ابضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع بطلب حاج عدل السلطنه آقایانی که بقرعه برای استخراج آراء معین شدند مشغول استخراج باشند .

[رئیس حرکت نمودند مجلس یکساعت از شب گذشته ختم شد]

جلسه ۱۰۳

صورت مشروح روز سه شنبه

ششم شهر جمادی الثانیه

مجلس سه ربع قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله تشکیل شد صورت مجلس روز شنبه را آقای معاضد الملک قرائت کردند
رئیس - در باب مرخصی آقای قوام الاسلام بنا بود آقایان نمایندگان محترم خراسان ایشانرا ملاقات کرده مذاکرات در این باب بکنند و نتیجه را به مجلس اطلاع داده تکلیف رای گرفتن معلوم شود .

معزز الملک - بلی همان طوریکه در جلسه گذشته عرض کردم بعضی از آقایان با آقای قوام الاسلام در این خصوص مذاکره کردند ولی چون در نیشابور مریض دارند باینجهت مجبور هستند بر رفتن لهنما بر آن استدعای خودشان باقی هستند که بروند و استعفا میکنند مدتی را که اجازه خواسته اند مجلس تصویب نماید .

رئیس - بلی همان طوری که در جلسه گذشته عرض کردم ایشان در عرایضی که مکرر نوشته اند اظهار می دارند که اگر اجازه داده نشود مجبور با استعفا هستیم چون مریض دارند مجبوراً باید بروند حال چون کمیسیون این مرخصی را تصویب نکرده ابتداء رای می گیریم بر راپورت کمیسیون هر کس تصویب میکند قیام نماید (اغلب قیام نکرده بعضی از آنها اظهار نمودند که ما ملتفت نشدیم ثانیاً بفرمائید)

رئیس - عرض کردم آقای قوام الاسلام دو ماهه اجازه مرخصی خواسته اند و کمیسیون عرایض و مرخصی این استدعای ایشانرا تصویب نکرده است ولی همان طوریکه عرض شد ایشان اصرار دارند که چون مریض دارم مجبور بر رفتن هستم و اگر این مرخصی تصویب نشود مجبور با استعفا خواهم بود ابتداء بر راپورت کمیسیون که این مرخصی را تصویب نکرده بود رای گرفتیم و رد شد حال میفرمائید ملتفت نشدیم اگر مجلس صلاح می داند در ثانی رای گرفته شود .

اسدالله میرزا - مطلب تمام شد بر راپورت کمیسیون رای گرفته شده تصویب نشد دیگر لزومی ندارد که ثانیاً رای گرفته شود .

رئیس - بلی از اینکه راپورت کمیسیون

رد شد معلوم می شود مجلس مو فقت دارد که دو ماهه ایشان مرخصی داده شود .
(گفته شد تصریحاً معلوم نشد که مرخصی ایشان تصویب شده است)
رئیس - صحیح است معض اینکه تکلیف ایشان تصریحاً معلوم شود ثانیاً بتقاضای آقای قوام الاسلام رای میگیریم هر کس تصویب میکند که دو ماهه بایشان اجازه مرخصی داده شود قیام نماید .

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد راپورت استقراض داخلی خوانده شود [ماده (۱) قرائت شد]

رئیس - شور ثانوی است که رای گرفته خواهد شد .

ماده (۱) - وزارت مالیه مجاز است مبلغ ده کرور تومان از داخله مملکت استقراض نماید (تصویب شد)

ماده (۲) - برای سند ادای وجه مزور يك کرور سهام ده تومانی طبع و نشر خواهد گردید [بعضیها اظهار داشتند که خوب است سهام ۵ تومانی باشد تا اینکه کسانی که استطاعت دادن ده تومان را ندارند بتوانند در این استقراض شرکت نمایند بعضیها اظهار نمودند اختیار این امر بوزارت مالیه تفویض شود که هر قسم صلاح بداند سهام را طبع و نشر نماید .

شاهزاده اسدالله میرزا مخبر کمیسیون توضیحات لازمه را دادند پس از قدری مذاکره بر راپورت کمیسیون رای گرفته و با اکثریت تصویب شد .

ماده (۳) - منافع فرضی صالبنه از قراردی (۷) خواهد بود .

در این ماده آقای کاشف اظهار نمود خوبست صدی (۶) مقرر شود آقای حاج سید ابراهیم اظهار نمود صدی (۹) معین شود پس از مذاکره ابتداء بمبارت ماده فوق رای گرفته و با اکثریت تصویب شد .

ماده ۴ - مدت استهلاك یعنی تادیه اصل و فرع (۲۰) سال شمسی خواهد بود هر سال مبلغ چهارصد و هفتاد و دو هزار تومان از بابت اصل و فرع تادیه می شود (بدون مذاکره تصویب شد)

ماده (۵) محل تادیه اصل و فرع قرض عایدات خالصجات تحمیس می شود و در صورت عدم کفایت بقیه از عایدات تذکره ضمیمه خواهد شد .

آقای آقا سید ابراهیم - که اگر مراد این خالصجات خالصجات تمام مملکت است معلوم نیست صورت عایدات آن در وزارت مالیه موجود باشد و اگر تخمین است روی چه میزان تخمین شده است .

شاهزاده اسدالله میرزا این تعیین تخمینی آن بدست آمده اگر معلوم شد که زیاد تر است چه بهتر والا همان طوری که در ذیل ماده نوشته شده است در صورت عدم کفایت از عایدات تذکره ضمیمه خواهد شد .

رئیس - رای میگیریم بماده (۵) هر کس